

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— "
 Pe 3 luni . . . 7.— "
 Pe o lună . . . 2.40 "
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și **ADMINISTRȚIA**
 Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admnistratie.

Mulțumite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se înnapoiază.

„Așezarea naturală a națiunii maghiare în politica mondială.”

Pentru „statul unitar național maghiar”.

— Conferința contelui Apponyi. —

Arad, 28 Ian.

În aceste vremuri de grea încercare toate popoarele Europei, cari iau parte activă la înfricoșatul războiu mondial, cu inima înfrigurată așteaptă sfârșitul cât mai grabnic al urgiilor nemai pomenite ale acestui războiu.

În aproape toate statele, oamenii cu răspundere și bărbații conducători chibzuesc să găsească calea cea mai potrivită pentru de a putea să mulțumească toate pretențiunile juste ale popoarelor conlocuitoare în statul lor, pentru ca în timpurile de pace, ce vor urma după terminarea marelui măcel, în care toți și în mod egal își dău marele lor tribut de sânge, să nu se mai audă glas de nemulțumiri, ci cu toții punând umăr la umăr să înceapă marea lucrare de reparare a golurilor, lipsurilor și pagubelor enorme pricinuite de acest înfricoșat războiu.

De-repetite ori am declarat în cursul actualului războiu, că noi Români nu umblăm acum să ne formulăm desiderate deosebite pentru că ne împlinim cu sfințenie datoriile cetățenești, atât acasă cât și pe câmpul de războiu, deoarece noi nu cerem un *premiu politic* pentru atitudinea noastră, ci *ne reclamăm drepturile noastre, fără de cari noi nu ne vom putea desvolta naționalicește.*

În fața evenimentelor create în urma înzgrozitorului războiu, întregă atențiunea noastră este îndreptată exclusiv asupra celor ce

se petrec pe câmpurile de războiu. În consecință noi Români din Ungaria și Ardeal atât în vorba cât și în scrisul nostru ne-am ferit și până acum și ne ferim și în viitor de orice gest care ar putea să turbure sau să potențeze și mai mult agitația și nervositatea generală din această țară.

Dar, părerea noastră este, că nu numai noi Români, ci și cealaltă parte trebuie să țină seamă de datoriile și rezervele ce impune tuturor și fără excepție situația extraordinară a războiului actual.

Este deci de înțeles amăreala sufletească ce se produce la noi, — observă foarte corect confratele „Drapelul”, — când vedem, că atitudinea aceasta, dictată de împrejurări, nu se observă pe întreaga linie, ci se aud, aici-colo, glasuri răslețe, cari poate chiar profitând de rezervele impuse prin situație, ating coarde, cari pe noi ne dor și cari, în mod firesc, ne-ar impune să răspundem, dacă nu ne-am ști stăpâni și nu am fi învățați să tăcem și să înghițim unde alții, în locul nostru, ar striga, poate, să se cutremure totul din temelii.

Dacă nici nu așteptăm nici o onoare a atitudinii noastre de acum, care este firească și constituie surprindere numai pentru cei ce nu ne-au cunoscut, tot credem că suntem în drept a ne aștepta dela toți factorii țării și dela acei ce au conștiința răspunderii — și dela acei ce, lipsiți de această conștiință, profită de stările excepționale — să se ferească de orice vorbă, scrisă ori spusă, care este aptă a ne tulbura sufletește, mai ales în aceste vremuri grele”.

Iată despre ce este vorba.

Contele *Albert Apponyi*, fost ministru al

instrucțiunii publice și unul din corifeii partidului independist, a ținut zilele acestea o conferință istorică despre „Așezarea naturală a națiunii maghiare în politica mondială” în care conferențiarul între altele a vorbit și despre marea misiune a națiunii maghiare în viitorul puternic *stat unitar național maghiar.*

În conferința sa contele Apponyi a spus, între altele, unele lucruri cari nu numai jignesc sentimentul național și patriotismul Românilor din Ungaria și Ardeal, ci el, conferențiarul, a arătat în mod neîndoios *ceea ce ne așteaptă pe noi Români după terminarea acestui războiu înfricoșat.*

Fără a comenta noi conferința dlui conte, lăsăm să urmeze aci un lung rezumat al conferinței fostului și, probabil, viitorului ministru al instrucțiunii din Ungaria.

— Ungurii cuceritori au găsit în această țară o situație cu totul alta decât cum era în Franța, în Spania sau în Italia. Ei au trebuit să împopuleze și să adune într-o unitate politică întregul teritoriu, pe care însăș natura l'a împărțit și l'a predestinat ca unitate. Dar Ungurii nu s'au contopit cu popoarele cucerite..., fiindcă individualitatea de rasă a Ungurilor a fost mult mai puternică decât a celorlalte popoare....

În era privilegiilor intrarea în clasele privilegiate era deschisă populației de orice rasă; sistându-se acestea, cetățenia maghiară care le-a luat locul, nu mai face deosebire de rasă....

Națiunea noastră este predestinată să fie *independentă.* Dar această independență o necesitează chiar și misiunea națiunii noastre de a fi scintila avansată de apărare a Apusului și pe care ea și azi — deși nu singură — este chemată s'o îplinească. Deoarece fără de miraculoasa forță psihologică a vieții naționale independente nici chiar cea mai potrivită organizațiune nu poate realiza acea unitate internă, în care trebuie grupate individualitățile aparținătoare diferitelor rase de

Rănitul.

*La patul din unghiul odăii boltite
 În uzna mansardei slooase, tăcute
 Fecioara blajină 'n tăcerea 'nserdrii
 Privește 'ntristată pe'lele mute.*

*De-odată rănitul se mișcă — a lenă —
 Nemernica rană îi tremură mâna
 O lacrimă caldă strecoară prin gene
 — Domol se îndreaptă spre dânsul blajina.*

*Picioarele frânte de crude șrapnele
 Li șting licărirea vieții amare
 Cu voce 'nmuiată în jale adâncă
 Vorbește sârmanul, vorbește și tare:*

— „O mamă albită, nevastă cernită
 Zadarnic așteaptă un pic de scrisoare,
 Oșteanul lor mândru, în țară străină
 În chinuri cumplite se zbate și moare.

— *Departa de casă, departa de codri
 Să mor eu acuma, ce soarte haină
 — Stăpâne cucernic și tare 'n războaie
 Eu mor dar trimite-o zi mai senină....”*

Fecioara blajină l'ascultă tăcută

*Iar sufletu-i plânge și inima-o doare
 — Rănitul se 'ntinde... se zbuciumă 'n spazmuri.
 Tinteste tavanul.... inghite și moare.*

Vasile Stoicane.

Durerea unei mame.

— Nuvelă. —

III.

(Urmare).

Scripcă se întoarse acasă obosit. Altă dată aerul grădinei de frasini, ulmi și arini îi dilata plămâni, îi imbușora obraji, ca 'ntr'o întinerire, îi zugrăvea un zimbet pe buze, iar acum îl obosise. Totdeauna se întorcea cu bratele desmorte, asemeni unui luptător de circ, ce-si reîncepe exercițiile după un repaos îndelungat, iar acuma semăna unui atlet obosit de luptă, salturi și durere. Părea că ceva tainic reacționase în sufletul și gândurile sale. Întră în birou, așeză bastonul și pălăria în cuier, desbracă haina și se răsturnă pe o canapea.

N'auzea nimic din șgomotul obicinuit ce-l făceau copiii.

În dormitor, alături, era tăcere de mormânt. Nu deschidea nimeni ușile și n'auzea nici pașii femeii. Ce stranie tăcere! Părea începutul unei catastrofe.... Cele mai îngrozitoare nenorociri

se pregătesc în tăcere, când sufletele își adună puterea ca să-și începe durerea într'un strigăt de desnădejde.... O putere fatală le oprește să țipe până în ultima clipă, când zădărnice vreau să oprească cursul vremii.... Judecătorul auzi pașii Aglăitei. Era în ciorapi, cum obicinuia să stea în casă, temându-se par'că să nu sperie tăcerea, în care își asculta lămurit gândurile.

Deschise ușa încet. Ciprian tresări.

— Tu, ai venit? întrebă ea ne un ton pătruns de fiorii durerii....

— Da... răspunse îndată Ciprian. Unde sunt băieții, adăugă el, fără să-și dea seama pentru ce întrebă de ei.

Cuvintele acestea îi veniră pe buze fără voie, asemeni unui muribund, ce chiamă ne Dumnezeu și pe aceea ce i-a dat viață în ultimele clipe.

Aglăita îl privi cu teamă. De unde vine înțelegerea aceasta perfectă a lucrurilor, se întrebă ea înflorată?!.... E un ce misterios, care învăluie lucrurile și oamenii și scânteiază privirilor noastre câte odată, ca o lumină de fulger în bezna unei nopți.... E lumina înțelegerii care fuge și revine, scânteiază afară și în noi, răsare din adâncul ființei noastre și o luminează meori venind din altă parte....

Aglăita după o tăcere de câteva clipe, răspunse:

— Lorel, nu e tocmai bine.

aici și nu poate inspira acea energie, pe care întotdeauna trebuie s'o țini gata în acest loc primejdii și pe care adeseori trebuie s'o și faci să fie simțită.

Regret însă, că tocmai acei factori ai Apusului, cu cari am avut raporturi imediate, adeseori n'au voit să recunoască aceste adevăruri simple. De aici rezultă apoi în politica externă a națiunii toate valurile, abaterile pe vremuri dela Apus.

...Ori de câteori raporturile noastre cu Apusul era așa, că o parte a națiunii le considera ca primejdioase independenței noastre, această fracțiune a nației era aplicată a se alia fie chiar și cu Orientul, pentru ca să înlăture această primejdie... Alipirea față de principatul autonom ardelean a fost împreună, ce-i drept, cu desfacerea unității teritoriale, dar asta n'a însemnat slăbirea unității morale a națiunii, cum s'ar întâmpla aceasta în cazul împărțirii lui după naționalități; ba independența Ardealului, în împrejurările de atunci era o siguranță a independenței Ungariei....

Azi, dacă ne este prețios Apusul, și noi îi suntem de mare folos Apusului prin soldații noștri, prin unitatea și independența noastră politică.... Iar, dacă reciproc ne suntem atât de mare folos, Apusul trebuie să ne accepte ca aceia ce suntem: națiune unitară și independentă, deoarece altceva numai așa putem deveni, dacă în general încetăm să mai existăm.

Că în viitoarea formațiune a Europei națiunea maghiară ce parte va avea și, că din rezultatele gradate ale acesteia cât va putea întrebuința pentru scopurile sale naționale, aceasta în mare parte depinde dela noi.

Incontestabil după războiul politice naționale maghiare i se incumbă mari probleme: conducătorii acestei politici trebuie să se ridice pe pedestalul înalt al artei constructive de stat, precum și la atâta forță de voință, câtă trebuință are totalitatea națiunii pentru a judeca real lucrurile. Dar toate acestea le vom ajunge dacă întâi vom rezolvi problema la ordinea zilei: să învingem.

Toate posibilitățile ni se îmbie, dacă am învins, și, toate posibilitățile ni se închid, dacă n'am învins. Progresul de cucerire al Moscoviților agresivi ar însemna falimentul misiunii noastre istorice; și, iarăși, va fi o gloriificare a misiunii noastre istorice, dacă acest atac, cel mai primejdios, care amenință azi Apusul, se va înfrânge de forța noastră.

După cum în primul caz atacul victorios împotriva Apusului strivir ar începe peste corpul nostru, tot așa în celălalt caz consolidarea noastră națională va fi cea dintâi manifestare a victoriei Apusului. Dar aceasta numai în cazul dacă noi vom fi factorii puternici, cei mai puternici ai victoriei...

Națiunea maghiară să fie la locul său până la

sfârșit, după cum își împlineste datoria soldatul maghiar....”

Astfel a vorbit contele Albert Apponyi, fostul ministru al instrucțiunii publice în Ungaria.

Patriotismul în timp de liniște.

În cel mai recent număr al ziarului oficial „Viitorul” din București, a apărut din peana distinsului bărbat politic Vintilă I. Brătianu următorul articol, care conține prețioase îndrumări pentru opinia publică română:

Roadele unui patriotism în timp de liniște pregătește țara pentru ziua de nevoie.

Iată de ce prima condiție a unui patriotism adevărat este să fie continuu și în toate direcțiile. Menirea patriotismului nu este ca el să se oprească la o manifestare simplă de simțământ, ci ca să slujească nevoile țării. Grație lui statul sau neamul trebuie să găsească la vreme de liniște propășire, la vreme de primejdie un scut puternic de apărare.

Scopul lui practic este deci sporirea energiei naționale, materială și morală. În această sporire a energiei naționale se intrupeză roadele cele mai temeinice ale unui patriotism luminat.

Energia unui stat și a unui neam se sporește pe cale politică, culturală și economică.

Atunci când un neam, care a fost subjugat a avut norocul ca o parte din el să trăiască prin el însuși, de sporirea energiei acestui stat și a poporului lui depinde sporirea energiei neamului întreg.

Dar întărirea unui stat nu se poate face de cât prin întărirea întregului său popor de sus până jos în toate direcțiile de activitate. Statul modern nu se mai întărește numai prin întărirea unei clase, a armatei, sau sporirea bogățiilor moarte ale lui, ci în primul rând prin punerea în valoare la maximum a energiei vii, a masei întregi a poporului.

Patriotul luminat, în timp de liniște, va lucra de sigur pentru asigurarea unor finanțe bune ale statului, pentru înzestrarea armatei, dar iubirea lui de țară îl va împinge să lucreze în deosebi la ridicarea materială și culturală a poporului, la dezvoltarea conștiinței lui naționale și cetățenești, la o creștere cât mai puternică a activității țării, bazată în primul rând pe munca și destoinicia fiilor ei. Va fi cel mai temeinic mijloc de a-și manifesta iubirea lui de țară.

De aceea patriotul luminat va lucra în continuu pentru a se zidi școli, a se înființa obștii, a asigura condiții normale de trai celor a căror masă totală formează patria vie; el va lucra la dezvoltarea unei industrii în realitate naționa-

lă; încrezător în însușirile lor va lupta pentru ca prin participarea celor mulți la viața statului să creeze solidaritatea națională atât de necesară apărării țării și neamului.

Dar patriotismul ca să fie trainic trebuie să fie infiltrat în sufletul omului din copilărie chiar. În această privință, pe lângă influența părinților, patriotismul profesorului este acela ce poate înălța sufletul generațiilor viitoare.

Profesorul, patriot luminat, mai mult decât prin orice manifestație sgomotoasă, va sluji mai mult patriei sale îndeplinindu-și continuu și cu sfințenie datoria sa, spre a fi pilda de conștiință a datoriei, iar prin pilda sacrificiului pentru interesul general, va plămădi sufletul elevilor pentru zilele grele și mari ce vor veni.

Ca și profesorul fiecare patriot poate găsi în sfera activității sale prilej de a-și manifesta iubirea de țară. Administratorul în întrebuințarea banului public și conștiința datoriei, omul politic servind continuu și propagând marele nevoi ale statului și ale neamului, ziaristul punându-și peana numai în folosul cauzelor naționale, omul privat prin întreaga lui viață să dea o muncă folositoare, iar rodul acestei munci să nu se ducă în vânt și în cheltueli de lux peste hotare.

Sguduirea de azi a topit conștiința turburată în care am lucrat adesea ori, în contra intereselor chiar ale acesti țări. Azi patriotismul nostru să ne oprească să slujim capitalurilor străine, școlile străine, luxul străin. Acum putem vedea cât de necesar este ca patriotismul nostru să ne aducă să trăim în toate felurile prin noi înșine.

Din înflăcărea pe care acest patriotism o găsește azi în mijlocul emoțiilor ce ne-o dau evenimentele grave prin care trecem, să rămâie un învățământ trainic pentru viitor: Patriotismul adevărat și sănătos este continuu și nu trebuie să dispară în timp de liniște; atunci el se oțelește și ne pregătește pentru zilele de nevoie.

Creșterea fetelor.*)

De George M. Pteancu, preot.

Pentru neamuri și pentru lumea întreagă cel mai însemnat lucru este creșterea copiilor peste tot. Creșterea cuminte, bună a copiilor ar aduce cu sine îmbunătățirea sortii tuturor pe

*) Articolul de față este de a se socoti ca întregirea celor zise în articolul: „Creșterea copiilor acasă” a subscrisului. — apărut în „Românul” din 30 Sept., 1 și 2 Oct. 1914.

Ciprian tresări. Pricepu că neliniștea lui era prologul unei dureri mari.

Iubirea de tată se aprinse în sufletul său, ca o văpaie, ce cucerește în grabă un șir de case....

— Ce are, s'a obosit jucându-se? întrebă el îndurerat.

— Știu eu, răspunse Aglăița necăjită. Sune că nu-l doare nimic. A venit mai mult plângând să-l culc, tocmai acum, când se juca, de nu-l puteai strânge de pe stradă. Părea obosit și a adormit de grabă. Abia l'am desbrăcat. Era nervos și țipa să-l las în pace ca să doarmă.

Aglăița și Ciprian se înfioară. Somnul seamănă morții și ei aveau o teamă de oboseala lui Lorel. Aglăița își înecă amarul într'un oftat dureros.

— Ia sama și tu, Ciprian, te-ai desbrăcat de haină și aici e răcoare, par-că te aud, c'ai răcit.

Ea care își împărțea dragostea între soț și copii, asemeni unei florărese, care îngrijește deopotrivă florile de straturi, se temea de o nouă suferință. Roti privirea la lucrurile din jurul ei, se oglindi în cristalul unui garderob, voind par-că să se recunoască, lăsă pe Ciprian robit de un gând chimuitor și se întoarse în odata de lucru, care servea și de sufragerie. Privi cum Lorel dormea cu gura deschisă. Ce visuri chinuiau oare somnul lui de copil?!... I se arăta oare fantoma boalei ce-l pândea și putea el s'o urmărească?!... Copiii tresar prin somn oftând, ca să înspăimânte pe mama și Lorel se cutre-

mură de multeori, suspinând, ca într'un plâns stăpânit. Un inger și un demon își fluturau laolaltă aripile peste chipul palid și obosit. Mama lui îl privea lung, cu înfiorare când suspina și aștepta să se trezească, ca să-l întrebe ce are.

Clipele treceau grele, apăsând fiecare sufletul ei de mamă iubitoare, ce abia își stăpânea plânsul; când vedea pe Mișu gângurind ca o pasere închisă în colivie, iar pe Lorel, în pat, suspinând, ca și cum o durere mare apăsa inima lui neștiutoare. În clipele acelea înțelese ea ce mare e puterea durerii, cum tulbură pe cei mici ca și pe cei mari, cum distramă visele frumoase și întunecă seninătatea sufletului...

Lorel se trezi aiurând:

— Mamă, mamă... dă-mi apă...

Părea urmărit de fantoma unor vise tulburătoare, ce voia să le alunge prin ceva. Iubirea mamei, brațul sprijinitor al celei ce i-a dat viață îi părea stânca de care să se agațe și să scape.

Mama lui îl privi cu ochi mari plini de iubire și lacrimi.

— Ce-i dragu măicăi... ce ai puiule? îl întrebă ea, prinzându-i în mâni obrajii palizi, înfierbântați de-o căldură lăuntrică. Părea că un foc ascuns își purta dogoarea prin vinele trupului său fraged de copil, înfierbântându-l ca într'o cercuire de văpae, iar în față îi puneă tot paloarea unui nufăr. Aglăița îl întreba mereu ce are, ce simte că-l doare și ar fi fost fericită acum să-i răspundă ceva trunchiat și vag. Inima de mamă își face din plâns mângăiere și ea ar

fi vrut să verse câteva lacrimi pentru durerea micului Lorel.

— Mamă, dă-mi apă, nu ți-am spus, țipă enervat micul bolnav, privind cu ochi mari, plini de iubire și dojană pe Aglăița.

— Indată mămăică, indată, ripostă Aglăița și porni să-i scoată un pahar.

— Să-ți dea mama cu dulceață, îl împăca ea scoțând dintr'un dulap dulceți de cireșe negre.

Copilul tăcea, enervat și plictisit din ce în ce mai mult.

Aglăița îi aduse o linguriță cu dulceață.

— Ia, mamă, ca să te faci bine indată...

Lorel luă dulceața, după cum mama lui, din ce în ce mai îngrijită și îndurerată îi conduse lingurița, îi dădu să guste puțină apă, dar Lorel beu mult, trăgând paharul, ca un muribund ce bea ultimul strop de otravă.

Lorel înghiți în sec de câteva ori ca și cum un nod de lacrimi îi stătea în gât și plecă capul obosit pe perine.

— Tot dormi mamă? îl întrebă Aglăița, îngrozită mai mult de fiorii celui mai greu somn. Ce ai? ce te doare puișorul, îl întrebă blând, duios, apropiindu-se de el și mângăindu-i obraji înfierbântați.

Nimic, răspunse el plictisit și privind fix un punct gol.

— Cum nimic, dacă te culci, în loc să te joci cu Chițigoi și cu...

— Chițigoi de pe gunoi, adăugă micul bol-

toate terenele. Dar lucru și mai însemnat și folositor este creșterea fetelor, căci ele sunt chemate dela fire să se îngrijească de creșterea generațiilor viitoare. Dacă ele sunt crescute bine, cum se cade, dacă ele au temelia tare a creșterii cinstitute și în frica lui Dumnezeu: și aceia pe cari la rândul lor îi vor crește ele, vor fi asemenea oameni cinstiti și cu frica lui Dumnezeu.

Cu puțină vreme mai înainte se gândeau puțin la influința mare ce are creșterea bună a fetelor și se punea puțină grijă de aceea, ca ele să aibă și însușiri bune. Și astăzi chiar în multe din satele noastre se gândesc părinții numai la frumuseța și banii fetelor lor și cred că au ajuns fericirea lor, cu toate că lucrul stă chiar dimpotrivă!

1. Nu este în lume ceva mai stricacios decât o femeie necrescută cum se cade. Multe din războaiele, vărsările de sânge — cum ne arată și învață istoria — s'au făcut pentru și adeseori prin femei, cari nefiind crescute în cinste și în frica lui Dumnezeu, au tulburat mințile multor bărbați necopti spre împlinirea poftelor lor sau a dorului de stăpânire neînfrântă. Și în lumea noastră, în satele noastre câte bătăi, câte sfezi, câtă ură și cât sânge s'a vărsat pentru unele fete sau femei, cari n'au conștiință, n'au cinste și îndeamnă cu privirile și vorbele lor la dragoste și pe unii și pe alții!

Dar nu numai relele din lume sunt legate de femei, ci și binele: dragostea lui Dumnezeu și a deaproapelui, voința de lucru, pacea, arta, poezia și altele multe se nasc prea adeseori prin femei, cum zicea despre sine marele nostru învățat: B. P. Hașdeu: „Tot ce am produs (făcut) bun în viață, datoresc lui mele (soția sa)”.

Insemnătatea femeilor e foarte mare în viața omenirii, de aceea și grija cu care le pregătim (gătam) pentru influința aceasta, trebuie să fie mare.

2. Creșterea bărbaților stă mai ales în creșterea și dezvoltarea minții, — căci menirea lor e ca prin minte ascuțită să-și poată câștiga pâinea de toate zilele și să răsbească prin deosebitele împrejurări ale vieții. Creșterea fetelor însă trebuie să se învârtă în jurul *inimii* lor, căci ele așa sunt zidite ca să simtească

nav, râzând. Era un vers creat de el, un nume dat unei fetițe răutăcioase a proprietarului.

Judecata i se luminase ca într'o scăpărare de fulger, ceea ce lăsase afară îi revenia în minte ca într'un tablou alegoric și obraii lui palizi se distinseseră într'un răs silit. Aglăiței îi păru stranie veselia lui, căci pieri îndată, lăsând pe față aceeași mască lividă, palidă, de bolnav. Ochii lui mari, albaștri erau deschiși și priveau fix în golul odăei, ca și cum ar fi vrut să se umple de tainele unui infinit, ce nu era decât în adâncul ființei sale.

Tăcea mereu, fără ca durerea să i se trazeze prin vre-un suspin. Părea un chinuit al vieții și durerei, care își face o armă de luptă din suferință, își pune pe față masca disprețului de tot ce e omenesc și gândește la altceva decât la propria lui durere. Cum stătea neclintit între perinele albe, cu fața palidă, cu ochii mai senini ca totdeauna, părea un inger căzut din lumile cerești, ca să întrupeze nepăsarea față de durerea omenească. Fruntea largă, la care a privit mama lui cu teamă și mândrie, de când l-a născut, era înfierbântată de lumea gândurilor arzătoare, ori de germenul unei boale fatale, cu care a venit pe lume, ca să arate ori căru profan, că binele se înfrățește cu răul, că geniul este o ecrescență a celor mai grozave boli și mai ales a nebuniei?

Aglăița nu putu să-și oprească cel mai dureros oftat, pe care inima ei de mamă îl cerea, ca o mângâiere, atunci când vorbele îi lipseau și n'avea cui să le rostască, simți nevoe, mai mult ca totdeauna, de a se mângâia și sfătui cu Ciprian care venise lângă patul lui Lorel.

— Ce ai tătică, ce ai pușorule? întrebă el pe micul copilăș. Mișu, neștiutor, gânguria pe lângă pat și întreba, din instinctul durerei ori prin imitație.

— Ce ai Lorel? și-l mângâia pe obraii ca și Ciprian și Aglăița, ceea ce umplu ochii de lacrimi părinților. (Va urma).

mai mult, deci aceasta însușire trebuie să fie condusă bine, nu cumva să apuce pe căi rele și greșite și să nu se mai poată stăpâni.

Cerința cea dintâi a creșterii tuturor, dar mai ales a fetelor, este credința în Dumnezeu și supunerea poruncilor Lui.

Fără credință în Dumnezeu nu este pace pe pământ, căci oamenii nu se tem de nimic și nu-și opresc dorul de stăpânire și mai ales de îmbogățire prin ori ce mijloc, chiar și prin stricarea altora. Trebuie crescute așa dară fetele în credință: trebuie să le picurăm în suflete această virtute cerească, ca să știe bine învățăturile ei și ele să împărtășească altora. Vedem pe alte locuri că chiar acolo, unde bărbații nu-și împlinesc datorințele față de Dumnezeu, unde ei nu umblă la biserică, — femeile cu sufletul lor fin sunt gata și acolo a umplea bisericile, a se închina lui Hristos Domnul, care le-a înălțat din starea de sclăvie grea în care erau înainte de El, sunt gata a vărsa rugăciuni calde pentru ai lor și astfel a opri mâna lui Dumnezeu care altcum ar trimite asupra lumii sbiciurile pedepsei Sale drepte! Unde e așa, acolo nu poate fi teamă că va peri credința din suflete, căci fetele, femeile se vor face apostolii ei, vor păstra-o și lăți-o între ai lor, dacă nu vor putea altcum, prin cei încrezuți îngrijirilor lor.

Trebuie să punem grije mare pe aceea, că în toate locurile, în toate părțile să fie așa, să nu nu slăbească credința în Dumnezeu și în aceea măsură ajutorul Lui.

În care inimă a murit credința, în aceea nu mai rămâne morală adevărată, iar fără de aceasta nu există viață familiară peșnică. Dacă nu este credință în sufletul vre-unei fete sau femei, atunci cuvintele de jurământ dinaintea altarului și cele făcute în zilele dintâi a căsătoriei vor fi călcate cu ușurință, atunci nu vor mai putea învinge ispitele și slăbiciunile le vor stăpâni și se vor mîna spre călcarea credinței față de soț sau viitorul soț. Astfel fără credință se răstoarnă pacea casei, se dau pilde rele copiilor și se calcă în picioare și cinstea femeii sau a fetei.

Fără credință nu este nici dragoste adevărată. Fata și femeia fără credință tare în Dumnezeu sunt gata a face orice neplăcere părinților sau soților, sunt gata a-i părăsi, a-i lăsa singuri în năcaz și primejdie, căci ele nu pot înțelege, ce însemnează darul mare al lui Dumnezeu: iubirea!

Peste tot fără credință traiul familiar al omului e iad, de aceea cerința de căpetenie a creșterii fetelor este credința.

3. Grije mare trebuie să punem la trezirea, întărirea *cinstei* în sufletele fetelor. E lucru foarte însemnat acesta, care aduce mult bine prin aceea că reține pe fete dela multe rele cari le-ar face altcum. Trebuie să le învățăm bine că cinstea e însușirea cea mai frumoasă și mai înaltă a fetelor creștine. Să le învățăm, că în vorbire cu tinerii sau cu străinii, în întreaga purtare față de toți, în faptele lor și în întreaga gândire și simțire fetele trebuie să fie mâna de cinste nu numai atunci când le vede cineva sau nu numai pentru frica de gura oamenilor, — ci mai ales pentru Dumnezeu și sufletul omului. Se înțelege, păstrarea cinstei pentru rușinea dinaintea altora, nu e lucru rău, și gândul acesta trebuie crescut și întărit în fete; dar trebuie date și întărite și în gândul unei răsplăți sau pedepse mai înalte decât cele pământești. Se înțelege, lucrul acesta trebuie spus fetelor, trebuie învățate, iar nu numai împodobite cu haine și cu văpșele.

Nu e destul însă a învăța aceste adevăruri, ci mai ales trebuie să grijim bine și de-aproape de fete și de purtarea lor. Nimenea nu vrea prin aceste oprirea fetelor dela petrecerile cinstitute, dar părinții buni și adevărați nu-și lasă fetele în petreceri îndoielnice, cari pot strica moravurile bune, — și petrec cu ochii și cu luare aminte tot pasul lor, ca nu cumva tinerețele învățate să le ducă la lucruri rușinoase și rele! Câtă rușine și câte nenorociri mari și dureroase s'ar fi putut opri dacă toți părinții ar fi grijii de purtarea fetelor lor și nu ar fi gândit prosteste și nebuneste: „las petreacă-să până-s tinere, căci vor șede dacă s'or mărita!” Astfel de vorbe sunt păcate de moarte atunci, când părinții nu fac alegere între petreceri cinstitute și îndoielnice sau chiar necinstitute, și pentru nenorocirile cari vor urma, numai ei vor fi răspunzători!

4. Pe lângă acestea lucru însemnat este la fete **îndestulirea cu starea lor**. Nu pot fi toți oamenii bogați, nici săraci; fetele trebuie crescute așa, să nu se dorească mai presus decât părinții și decât ce pot ele ajunge și aștepta. Multe căsătorii nefericite s'au legat și multe fericiri s'au sfărmat în lumea asta pentru dorința oarbă a unor fete de-a se înălța mult peste starea familiei lor. Trebuie crescute în dragostea împrejurărilor între cari se află. O țărancă cât de cât mai răsărită sau cu ceva avere nu va fi mai fericită dacă se va mărita după un preot sau învățator, decât dacă-și va alege un țaran bun, cinstit și fruntaș. În felul acesta din urmă, știindu-se învățări între ai săi, având chiag pentru bunăstare și având mai puțină pretenție adecă felul traiului cerând mai puțin, va putea trăi mai în tihnă și mai voioasă decât într'o lume nouă și necunoscută unde nu se va afla bine și se va cunoaște oricând că s'a ridicat acolo. — Tot așa stă lucrul și cu celelalte tagme: fetele se află mai bine între cei asemenea lor, între aceia cari poate că pot alege pe unii cari le plac, decât între aceia cari nu vor putea uita niciodată starea lor de mai înainte și încă la alegerea cărora dragostea, iubirea curată a avut puțină parte, sau poate n'a lucrat de fel iubirea, ci numai dorul de ridicare sau bogăție.

5. Trebuie să se poarte grije deosebită la creșterea fetelor și de vărsarea **dragostei de lucru** în sufletele lor. Dumnezeu însuș a zidit în fete aplicare mare și deosebită spre rânduirea lucrurilor casei și spre creșterea copiilor. Prin aceasta aplicare a arătat Dumnezeu că menirea fetelor pe pământ sunt aceste iar nu stăpânirea și conducerea altora, a unor părți a societății.

În vechime doamnele mari lucrau într'un rând cu celelalte femei și nu se rușinau de loc a săvârși lucruri cari astăzi le fac numai țărancele sau servitoarele. Toate doamnele mari a trecutului și-au petrecut vremea în lucruri folositoare iar nu în gândurile închipuirii (fantazii) sau în cetirea sau ascultarea poveștilor fără folos sau stricacioase; cele ce se amintesc anume în istorie, sunt numai exemple. Preacurata Fecioara Maria, mama Domnului Hristos, a lucrat cu sârguință mare în casa ei din Nazaret; Sarra, soția lui Avraam, a gătit ea însaș mâncările, macarcă avea mii și sute de servitoare și sclave; Nausicaa, fiica regelui Alcinoos din vechime, spală rufele împreună cu servitoarele sale. Dar să nu mergem așa departe, Elisaveta, regina văduvă a Țării Românești, între altele țese ea însași.

(Sfârșitul în nrul viitor)

Războiul.

Telegrame oficiale.

Biroul telegrafic ungar ne trimite spre publicare următoarele telegrame oficiale:

Budapesta. — Dela cartierul principal se anunță: În valea râului Ung l-am alungat ieri pe dușman din pozițiile ce le-a ocupat pe înălțimile de graniță ce se ridică de amândouă părțile ale strâmtoarei Ujoc. Astfel după o luptă de trei zile au ajuns iarăș în posesiunea noastră unul dintre cele mai importante defileuri din Carpați, pentru care s'a dat în cursul campaniei în mai multe rânduri lupte desperate și pe care Rușii îl ocupau dela 1 Ianuarie și îl apărau viguros în poziții favorabile, întărite paralel una după alta. Dela pasul Uzsok spre nordvest, precum și în văile râurilor Latorta și Nagyág luptele continuă.

În Galiția occidentală și în Polonia din cauza furtunilor cu zăpadă au avut loc numai lupte mai moderate între artilerii.

Berlin. — Dela cartierul principal german se anunță: Atacul Rușilor făcut împotriva noastră spre nordost de Gumbinnen nu au progresat. În unele puncte dușmanul a avut pierderi mari. În Polonia nu e nici o schimbare.

Constantinopol. — Cartierul principal otoman a dat următorul comunicat: Pe frontul din Caucaz e tot liniște. În 23 c. crucișătorul Dorris a încercat să debarce trupe în apropiere de Alexandrette. Bateriile noastre de pe țărmure i-a constrâns pe Englezi să se retragă, pierzând 2 morți.

Berlin. — Dela cartierul principal german se anunță: La Nieuport și Ypern au avut loc numai lupte de artilerie. La Clivenchy, spre sud-est dela Labassée, dușmanul a încercat în 25 c. recucerească mai multe poziții cari le-am câștigat. Încercarea i-a fost însă zadarnică. Atacul a fost înfrânt de artileria noastră. Luptele de pe înălțimile dela Craneo, despre cari am anunțat ieri, au avut rezultat deplin. Spre apus dela Creuve-Fere și spre est dela Hirtebisse i-am alungat pe Francezi din pozițiile lor de pe înălțime și i-am respins de pe coasta sudică a înălțimei. Soldații saxoni au cucerit în asalt pe frontul lung de 1400 de metri mai multe puncte de razăm, au făcut prizonieri 865 de Francezi nerăniți și au capturat 8 mitraliere, un magazin al pionierilor și mult alt material de război. Spre sud-est dela St. Mihiel, trupele noastre au ocupat un punct de razăm al Francezilor. Contra-atacurile Francezilor n'au reușit. În Vosgi zăpada e mare ceea ce ne zăbovește operațiunile.

Fuga Rușilor la Ciontos.

Ungvár. — În Ciontos se vorbește că Rușii au fugit în cea mai mare disordine. Atacul trupelor noastre i-a surprins și la prima bubuitură de tun au luat-o la fugă, lăsând îndărăpt tunurile, trenul și muniția. Tifosul exantemic face mari ravagii între Ruși.

Luptele în Argonnes.

Berlin. — „Vossische Zeitung” anunță din Copenhaga: „National Tidende” e informat că la Hartman-Weilerkopf și în Argonnes se dau lupte foarte îndârjite. În pădurile ce se găsesc spre nord dela Wattweiler decurg începând din 20 Ianuarie lupte îngrozitoare. Germanii le-au reușit să ocupe ruinele castelului Hitzstein, mal departe însă n'au înaintat.

Varșovia în bătaia tunurilor germane.

Cracovia. — „Nowa Reforma” primește din Varșovia prin Posen: Trupele germane și austro-ungare cu toate că vremea e nefavorabilă, se găsesc de fortărețele exterioare ale Varșoviei la o împușcătură de tun. Locuitorii Varșoviei se refugiază în masă spre Bialostock.

Se crede că Rușii vor evacua în grabă Radom, unde se aud deslușit bubuiturile tunurilor.

Atacul submarinelor rusești la Rügen.

Berlin. — Ieri după amiazi la orele 2 au fost observate în apropiere de insula Rügen submarine străine, cari imediat ce au observat că sunt descoperite au împușcat asupra vaselor germane ce se găseau acolo. Se crede că submarinele au fost rusești și au fost conduse de ofițeri englezi.

Nouă asentări în Rusia.

Frankfurt. — Un ucaz al țarului chiamă sub armă contingentul din 1915. Acest contingent se urcă la 580.000 de oameni, cari au să-și înceapă serviciul imediat.

Bulgaria și aspirațiunile sale. — Alte declarațiuni ale dlui Ghenadieff.

Roma. — În interviewurile ce d. Ghenadieff le-a avut cu diferite ziare din localitate, a vorbit și de raporturile româno-bulgare, afirmând că aceste raporturi se fac din ce în ce mai prietenești și că el crede că n'ar fi greu să se ajungă la o înțelegere sinceră și deplină între cele două țări.

Relațiile cu Serbia și Grecia se află deocamdată într-o stare așa zicând de expectativă. Sunt unele elemente politice și militare cari se găsesc în deplină desvoltare și unele morale cari va trebui în cele din urmă să biruiască.

Bulgarii nu cer lucruri imposibile. Nu au idel exagerate sau nedrepte. Totuși au un întreg șir de aspirațiuni de realizat, de o dreptate vădită, de care nu se poate să nu se țină seamă, dacă Europa vrea cu adevărat ca starea precară de astăzi să fie înlocuită cu o situație statornică, aducătoare de pace, propășire și civilizație.

Asupra raporturilor italo-române.

Roma. — În cercurile politice și parlamentare din Roma se crede că toate știrile ce s'au

răspândit în străinătate asupra raporturilor italo-române, ca fiind astăzi mai puțin intime și cordiale decât mai deunăzi, au fost puse în circulație cu un scop vădit tendențios. Ele nu merită să fie desmintite într-o cât se desmint prin ele însăși.

D. Millerand a terminat vizita la Londra.

Roma. — D. Millerand s'a reîntors la Paris după convorbirile ce le-a avut la Londra cu membrii marcanti din guvernul englez cu privire la un complet acord de operațiuni militare și despre mersul războiului în general. D. Millerand a fost primit și de regele Angliei, și când s'a imbarcat pentru a se întoarce în Franța a adresat o scrisoare lordului Kitchener exprimându-și încrederea că rezultatul luptelor va fi favorabil aliaților (?)

Pentru o înțelegere italiană.

Roma. — „Corriere della Sera” într'un lung articol se ocupă de raporturile italo-române.

Ziarul afirmă că lipsa până astăzi a unor acorduri precise între Italia și România nu slăbește puternicele motive cari fac pe acele două state să lucreze de acord și nici nu stingherește oportunitatea de a se pune la cale această acțiune concordantă.

Marele ziar italian încheie astfel: Guvernul are la îndemână toate elementele pentru a judeca, a înțelege și a lucra. A venit momentul de a lua într'o serioasă cercetare situația politică față de România și de a hotărî o înțelegere italo-română dacă situația o va impune. Această răspundere îi incumbă astăzi guvernului italian.

În occident luptele continuă încet.

Roma. — Francezii continuă lupta de hărțuială pe locurile unde se află. În sudul Alsaciei și Altkirch se mărește ofensiva franceză, acest fapt este un simptom că se va da o luptă mai mare. Germanii continuă să bombardeze Thann.

Paquebot italian oprit de un crucișător francez.

Roma. — Crucișătorul francez Latouche-Treville a oprit paquebotul postal italian care făcea serviciul între Sardegnă și Neapoli. În timpul cercetărilor ce se făceau pe vasul italian, din cauza furtunei prora crucișătorului a lovit și avariat paquebotul italian obligându-l să se retragă în portul Cagliari.

Ofensiva rusească împotriva Sileziei zădărnicită.

Londra. — „Daily Mail” anunță din Petrograd, că Germanii cu aliații atacă mai cu seamă pe linia Bzura—Rawka și Nida, și astfel zădărnicesc ofensiva Rușilor împotriva Sileziei. Ambele părți beligerante au avut mult de suferit și acum s'au întors în tranșee. Situația probabil rămâne neschimbată, câtă vreme nu se va schimba vremea.

Diferite.

— În conferința comună, ce au ținut-o la Paris, aliații au hotărît ca să se ajute bănește împrumutat, după cum vor avea lipsă.

— Ministrul de război al Franței Millerand și lordul Kitchener au stabilit împreună un plan comun de operațiune.

— Franța angajează în serviciul armatei sale 260 de aeroplane, în care scop a destinat 20 milioane francezi.

— Bioul de presă sârbesc din Niș, după ziti- nio rapoarte, în care anunță scurt că n'au avut loc evenimente. Ziarele italiene sunt informate însă că Sârbii în urma pierderilor mari, cari le-au suferit, nu mai sunt în stare să pornească ofensiva. Ei nu mai au de unde să umplă golurile în armată.

— În guvernamentul Petrogradului au fost provocați toți supușii austro-ungari și germanii în etate de 17—60 de ani să părăsească guvernamentul până în 28 Ianuarie și să se mute în interiorul țării.

— China a pretins dela guvernul japonez ca trupele japoneze din Santung să fie retrase din provincia Santung. Japonia a refuzat această cerere motivând că războiul încă nu e terminat.

Ultima oră.

MEETING DE PROTESTARE ÎMPOTRIVA PERSECUȚIUNII FRATILOR DIN BUCOVINA.

București. — Comitetul „Ligei Culturale” a luat hotărârea să convoace o mare întrunire publică de protestare împotriva neajunsurilor cărora e expusă populațiunea română din Bucovina din partea armătelor de invaziune și împotriva deportării preoților români bucovineni în Siberia.

Această întrunire va avea loc în curând.

DECLARAȚIA LINIȘTITOARE A ROMÂNIEI CĂTRE GUVERNELE GERMAN ȘI AL MONARHIEI.

București. — Guvernul român a dat instrucții miniștrilor săi la Viena și Berlin, să asigure guvernele acestor state, că România pune mare preț pe prietenia Germaniei și a monarhiei austro-ungare.

CEA DINTĂI ZĂPADĂ ÎN FIUME.

Fiume. — După câteva zile friguroase de bora și sirocco, ieri după amiazi la orele 6 a început să ningă pentru prima oară aici. — D.

ÎN JURUL MISIUNEI PRINȚULUI HOHENLOHE ÎN ROMÂNIA.

București. — Cu privire la călătoria prințului Hohenzolhe la București, ziarele din Roma observă că ea denotă clar preocupățiunea Austro-Ungariei despre atitudinea României. Ele se întrebă dacă misiunea prințului Hohenzolhe a fost hotărâtă înainte sau după criza ministerială dela externe din Austro-Ungaria, dacă adevărat misiunea aceasta este cauza sau consecința crizei. Ziarele amintite cred că misiunea va descoperi o nouă direcție în politica vieneză. (Cenzurat).

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Mulțămită.

Subscriși ca nemângăiați părinți neputând mulțumi în persoană tuturor cunoșcuților, prietenilor și publicului întreg iugojan și străin, cari au participat la înmormântarea iubitului nostru fiu Eugeniu S. Domșia sergent la r. a. u. de art. No. 8, mângâindu-ne prin caldele condolențe inimă sfășiată de durere; pe această cale le mulțumim tuturor din adâncul inimei noastre. Asemenea le mulțumim din adâncul inimei și P. On. D-ni și Frații-Preoți, cari prin cuvântările de adio pătrunzătoare au dat ultimul salut scumpului nostru defunct, care și-a jertfit viața pentru patrie și tron.

Valea Lungă, 29 Ianuarie 1915.

Nemângăiați părinți:

Titu Domșia și Aurelia.

Publicare de licitațiune.

Pentru exarendarea moșiei din Cergăul-mic aparținătoare „Fundățiunii culturale și de binefacere Ioan M. Moldovanu” se va ține licitație publică în Blaj la 17 Februarie 1915 st. n. la 11 ore a. m. în cancelaria advocațională arhidiecezană.

Prețul de strigare este 9000 coroane.

Descrierea mai amănunțită a acestei moșii a-comodată atât pentru economia de câmp, cât și pentru economia de vite, precum condițiile de licitație și exarendare se pot vedea în cancelaria advocatului arhidiecezan.

Cei ce doresc a lua parte la licitație sunt obligați a depune un vadiu de 900 coroane în bani gata, ori hârtii de valoare notate la bursa din Budapesta.

Ofertele prezentate în scris, până la termenul de mai sus se vor lua numai atunci în considerare, dacă se vor face pe lângă accluderea vadiului amintit și pe lângă declarația, că oferentul cunoaște condițiunile de licitație.

Blaj, la 27 Ianuarie 1915.

Dr. Iuliu Maniu,
advocat arhidiecezan.

Ma 2354—2

Caut un practicant de farmacie

cu sau fără practică. Ofertele să se adreseze farmacistului Virgil Vlad, Gyulafehérvár. Postul se poate ocupa imediat.

(Va 2353—10)